

Z LETOŠNJE BENEŠKE BIENNALE

V jugoslovanskem paviljonu na beneški Biennali razstavlja tudi jugoslovanski umetnik iz Beograda Miodrag Protić, ki je prejel nagrado UNESCO. — Na sliki: Portret ženske

PO ZADUŠITVI UPORA PROTI SEDANJI VOJAŠKI HUNTI

V političnem mozaiku Argentine se križajo interesi in ambicije

Če se sedanja vlada čimprej ne loti večjih preosnov, bi znalo priti do novih uporov

Kot nam dogodki kažejo je v Argentini politično življenje dokaj živo in pretekli teden so imeli že četrty upor proti vojaški hunti, ki je pred dobrimi desetimi meseci vrgla Perona z oblasti. Sedanjí upor je bil precej oster. Samo v Buenos Airesu so se uprli kar štirje pehotni polki, 10 polkov se je uprlo v Patagoniji, da ne govorimo še o uporih v drugih mestih Argentine.

Upor so naglo zadušili. Uvedli so tudi vojno stanje. Obracun tega upora je bilo ustrešitev voditelja upora generala Bala in več drugih upornikov. Vojno stanje je bilo sicer nato ukinjeno, diktatura pa je ostala, pa čeprav je podpredsednik vojaške hunte, kontraadmiral Izak Rohas, izjavil, da bo sklenil objaviti volilni zakon in določiti datum za svobodne volitve.

Pred nastopom junjskih neirov je bila odprta velika zarota Peronovih pristav. V aprilu letos so v Tucumanu zaprli 79 oseb. Drugod še več. Nekateri izmed teh so izjavili, da so pripravljali ustanovitev organizacije civilnih komandosov v raznih delih Argentine.

Hkrati z nastopom protiperonistom je začela vojaška hunta nastopati tudi proti organizaciji, ki jo je sama ustanovila in sicer proti vodstvu za demokratizacijo sindikatov. Odbor je bil osnovan takoj potem, ko je voja-

ška hunta prevzela oblast. Njegova naloga pa je bila v tem, da razbije Generalno konfederacijo dela, ki je bila osnovana v času Peronove vlade. Borba proti tej organizaciji se je začela z aretacijo njenih voditeljev in to pod izgovorom, da je njen upravni odbor kritiziral nekatere ukrepe proti prometnemu delavstvu, ki je 4. aprila letos v Buenos Airesu stopilo v stavko. Do stavke pa je prišlo zaradi tega, ker so se plače in dnevnice v zadnjih desetih mesecih povečale komaj za 10 odst. cene življenjskih potrebščin pa za več kot 50 odst.

Konec tega meseca bi moral biti v Panami konferenca predstavnikov vlad vseh ameriških držav, tako imenovana panameriška konferenca. Predpostavlja se, da predsednik argentinske vlade general Aramburu tej konferenci ne bo prisostvoval. Temu pa ni vzrok morda dejstvo, da živi v Panami Peron, pač pa se Aramburu boji odstranitve iz Argentine zaradi nestalnih političnih razmer v deželi. Oskar je prevzel upravo in se posebno po sodbustopu generala Leonardija zaskrbljuje, da ne bi bila najmočnejša opozicijska stranka v času Perona — prav tako ne uživa posebnega ugleda zaradi korupcije, ki je vladala v času njene oblasti od leta 1916 do leta 1930. Zato vsi za sedaj ni pričakovati, da bi prišlo do kakšne koalicije med tema strankama. Zato obe zahteva volitve in se — pa čeprav brez uspeha — priljujeta delavstvu.

Razcepjenost v Argentini temelji danes prvenstveno na socialnih in gospodarskih razlikah. Konservativci so že po tradiciji zagovorniki cerkve in veleposelstnikov. Radikalna stranka — ki je bila najmočnejša opozicijska stranka v času Perona — prav tako ne uživa posebnega ugleda zaradi korupcije, ki je vladala v času njene oblasti od leta 1916 do leta 1930. Zato vsi za sedaj ni pričakovati, da bi prišlo do kakšne koalicije med tema strankama. Zato obe zahteva volitve in se — pa čeprav brez uspeha — priljujeta delavstvu.

Razen teh dveh strank se na argentinskem političnem področju pojavljajo še štiri stranke. Dve predstavljata krščansko demokracijo in sicer Krščanska demokratska federalna unija — na desnem krilu in Krščanska demokratska stranka — ki je sleva od centra.

Drugi dve stranki pa ocenjujejo kot aneporonišne stranke. Prvo — eljudsko unijo — vodi Juan Bramuglia, ki je bivši Peronov minister za zunanje zadeve, ki se je umaknil iz Peronove vlade zaradi spora z Eyo Peron. Druga neoperonistična stranka pa so slaburisti. To stranko vodi eden prvih Peronovih pristavev Aprionon Reas, ki se je pozneje ločil od Perona in bil od njega celo zaprt. Ko je prišel septembra lani iz zapora, mu je vojaška hunta poverila nalogo, da loči delavstvo od peronistične Generalne konfederacije dela. Kar pa mu ni uspelo, kot ni uspelo nobeni drugi politični stranki, da bi pritegnila delavstvo, ki je ostalo zvesto Generalni konfederaciji dela.

Socialistična stranka danes sodeluje v huntu, ki je na vladi, vendar si je spridržala svobodo akcije in pravico kritike. Njena zveza s sedanjo vlado temelji izključno na antiperonizmu. Stranka skuša posebno okrepiti svoje pozicije v sindikatu. Komunistična stranka je v Argentini izven zakona. Iz ilegale pa je poslala svojo zahtevo, naj se sestavi široka demokratska koalicija.

Iz vsega tega je razvidno, da je politični mozaik v Argentini precej zapleten in da gre tu v precejšnji meri tudi za ambicije in interese, ki se medseboj močno križajo.

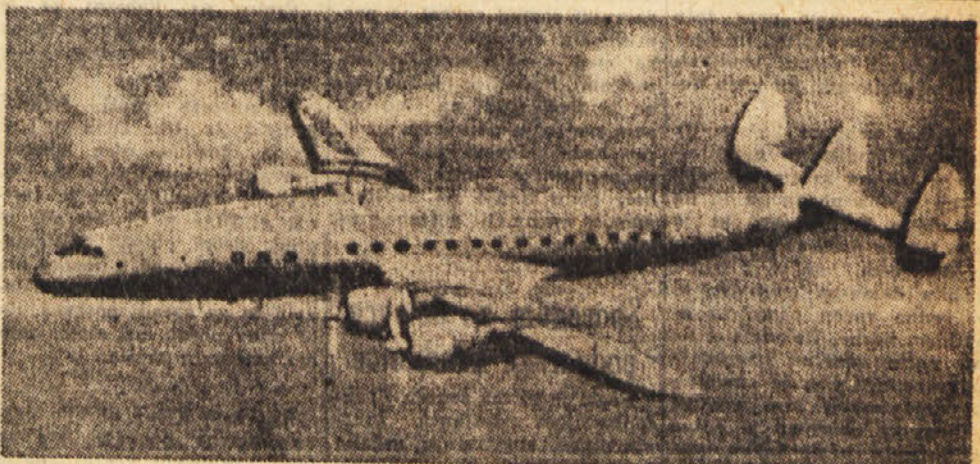
Sedanja vlada, ki je ob zrušenju Perona obljubljala demokratizacijo dežele, je sli in se danes gre čedalje bolj v konservativizem. Doslej ni storila še ničesar, da bi ublažila težke socialne probleme. In ničesar ni niti storila zato, da bi liberalizirala politično življenje. Zato lahko pričakujemo, da bo po sedanjem uporu, ki je bil zaduščen prišlo še do novih uporov. Tj se da prepuščati edino le s tem, da sedanja vlada čimprej spremeni svoje metode seveda svoj program, ki mora zajeti težnje, ki jih kažejo dejanski predstavniki argentinskega ljudstva.

Zanimive številke o raku

Mesto Memphis v državi Tennessee v Združenih državah je eno prvih mest, ki je izvedlo množično borbo proti raku. Prizadevanje je rodilo lep uspeh.

Od 70.000 preiskanih žensk, starih nad 20 let, je dobilo 1327 žensk obvestilo, naj se ogledajo na ponopni pregled. Ker pa ti preventivni pregledi niso zakonjeni in je vsa akcija temeljila le na zdravstvenem propagandi, če kar 251 žena ni ponovno ogledala. Pri ostalih so poskusili hiopijsko — delce domnevnega ogroženja — tkiva preišče zdravnik urolog — in pri 544 neizpolnjenih ugotovili rak; 129 žensk je bilo sumljivih na raka in se morajo redno zdraviti. 403 žene pa niso bile v nevarnosti. Pri ogroženih je prave bolezen v 282 primerih že tako imenovani cinazijski razvoj in je ni bilo mogoče več omejiti.

Zdravniški specialisti za rakava obolenja in ginekologijo so ponovno poudarili, da je edini način, da se izogne ženska raku, ta, da gre vsaka žena po 30. letu starosti enkrat na leto na pregled k zdravniku, čeprav ne čuti nobenih bolečin. Le tako je namreč mogoče pravico ugotoviti predvsem raka v materničnem vratu, ki je skoraj vselej smrten, če pri demno prepozna in ki ga je mogoče skoraj vselej popolnoma ozdraviti, če ga odkrijemo pravočasno.

Tak »Supercostellation«, ki je letel na progi med New Yorkom in Caracasom v Venezueli, je v noči med torkom in sredo kakih 40 milj od New Jerseya treščil v morje. S seboj je potegnil v smrt še 74 oseb: 64 potnikov in 10 moških posadke. Nihče se ni mogel rešiti in kot poročajo, so rešili le dve trupli, medtem ko so bila ostala pet morskih psov. Posadka letala se je dve uri borila, da bi zaradi okvare na motorjih rešila potnike in sebo. Ni ji uspelo, kajti vnelo se je tudi gorilno in letalo je kot velika kasa plamenica padlo v morje.

XXX. ODDAJA TELEVIZIJSKE RUBRIKE »ODNEHAŠ ALI NADALJUJEŠ«

MARISA V SOLZAH OSTOPILA BALLI DOSEGEL KONČNI CILJ

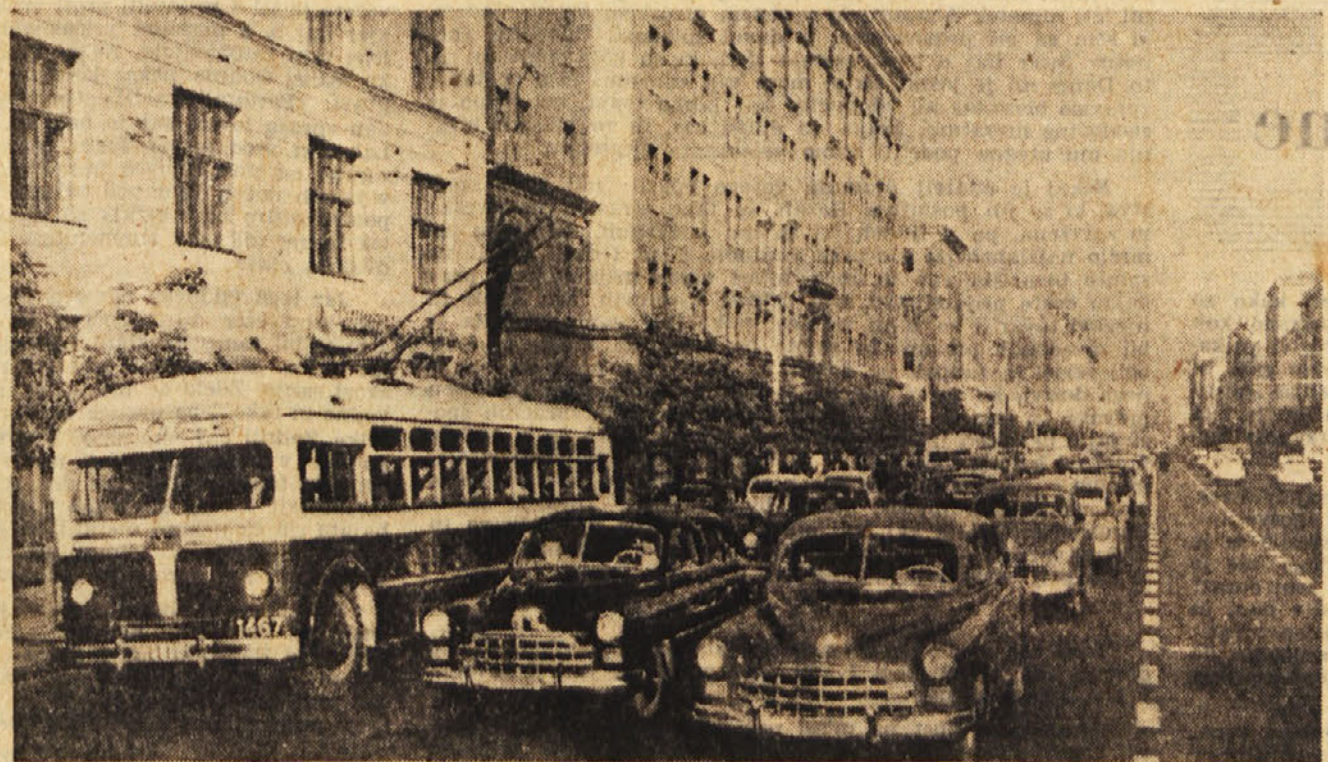
Na sinočni oddaji televizijske rubrike »Odnehaš ali nadaljuješ« je prišlo do zanimivega prizora, ko je mlada Toškanka Marisa Zocchi, ki bi morala za najvišjo nagrado 5.120.000 lir odgovoriti na tri vprašanja, nepričakovano izjavila, da ne namerava nadaljevati. Dodala je, da ji je sicer žal, ker mora s tem razočarati številne svoje simpatizirajoče, da se je po teatnem premisleku odločila, da se pač zadovolji z dvema milijonoma in pol. Ko jo je Bongiorno vprašal za vzrok njene take, do sedaj neobičajne odločitve, ni mogla Marisa zadržati solza in se je skušala brez besed umakniti, ko jo je Mike ponovno privel na oder in namesto nje pojasnil, da gre vsakogar za pametno odločitev in da ne bi bilo primerno vztrajati na tem, da bi javno obrazložila vzrok, ki jo je prisilil na tako odločitev.

Pred njo pa je za isto vso to Ettore Balli pravilno odgovoril na vsa tri vprašanja. Kot izvedenec je pripeljal s seboj svojega prijatelja Pina Candinija, ki tudi sam komponira jazzovski glasbo. Prvo vprašanje je zadevalo spet kontrafagot. Povedati je bilo treba, v katerem delu znanega komponista jazzovske glasbe, Normana Glandsa, je v letu 1949 kontrafagot pr-

vič pojavil v zgodovini tovrstne glasbe. Po posvetovanju s svojim izvedencem je Balli pravilno odgovoril, da gre za skladbo »The blues«. Pri drugem vprašanju je šlo za dva posnetka na ploščo iste skladbe. V obeh nastopa Charly Parker. Prvo je posnel preden je moral v umobolnico na zdravljenje, drugo pa, ko se je povrnil iz njene. Balli je moral povedati, katero ploščo je posnel preden je šel v umobolnico. Ko so zavrteli obe plošči, ki sta bili povprečnega poslušalca brez posebne razlike, je Balli odgovoril, da je to druga plošča, ki jo je posnel leta 1946.

Pri tretjem vprašanju pa je bilo treba povedati ime pianista, ki je na začetku svoje glasbene kariere skomponiral Toccatto za trobento in orkester. Brez obotavljanja in brez posvetovanja s svojim izvedencem je Balli odgovoril, da je to pianist John Luis. S tem je končno zmagal in mu je prišlo nagrada petih milijonov lir.

Za 2.560.000 je na vprašanje iz zemljepisa odgovoril naj stari znanec, novoporočenec Cambi. Njegov sinočni nastop je bil izredno zadržen, in to je tudi povsem naravno, ker je med tednom časopisje razkrilo nesrečo, ki ga je doletela v njegovem poslovnem življenju. Skupno z sam, dovolil pa so mu, da

Ulica Gorkoga je ena najlepših in najbolj prometnih ulic v Moskvi.

V zadnjih treh letih so v SZ izdali več sklepov s področja gospodarstva in gospodarskih odnosov. Posebno važni ukrepi so bili storjeni po 20. kongresu KP. Analiza teh sklepov in ukrepov nam omogoča, da jih razvrstimo v dve osnovni skupini. Prva se nanaša na organizacijo državnega aparata in njegovih funkcij; druga skupina pa obsega ukrepe, ki se nanašajo na obstoječe delovne odnose.

Sklepi sovjetske vlade in KP, ki v celoti predstavljajo začetek procesa reorganizacije državnega aparata, se je grobih potezah lahko razdelilo na dve skupini. Prva se nanaša na organizacijo državnega aparata in njegovih funkcij; druga skupina pa obsega ukrepe, ki se nanašajo na obstoječe delovne odnose.

Povečanje vloge zveznih republik

Ogledimo si sedaj prenos kompetence z zvezne na republiške vlade. Doslej so izročili v upravo republiškim oblastem več industrijskih podjetij in to ne le podjetij lahke industrije, ampak tudi premovalno industrijo, industrijo nafte, metalurško podjetja in podobno. Prav tako je bilo na področju poljedelstva (sovhoviz), trgovine in prometa. Pred dnevi sta ministri svet SZ in centralni komite KP izdala sklep, ki predstavlja povečanje vloge zveznih republik. Industrijska podjetja s področja prehrane, mesne in mlečne proizvodnje, ribištva, oskrbe, lahke industrije, tekstilne industrije, itd. vse do avtomobilske, cestnega in vodnega prometa so prešla iz kompetence zveznih ministrstev v kompetenco posameznih republik. Ta sklep se je lahko izvedel zaradi tega, ker je raven gospodarskega razvoja v zveznih republikah dosegel

visoko stopnjo in ker so razpoložljivi kadri omogočili, da te panoge preidejo v upravo republik. To bo prav gotovo pripomoglo k učinkovitejšemu vodenju te industrije — pravijo v Moskvi.

Na liniji odpravljanja nepotrebnega centralizma v vodilnih operacijah pravnih ustanov in oblasti so ukinili pravno ministrstvo ZSSR, njegove funkcije pa so prenesli na pravne ustanove in sedne oblasti zveznih republik.

Z raznimi odloki so razširili tudi proračunske pravice zveznih republik. Medtem ko se je prej v državnem proračunu ZSSR določala podrobna razdelitev sredstev med republikami in krajevnimi proračuni, je to sedaj odpravljeno. V osrednjem proračunu se v odnosu na zvezo republike predvidevajo samo splošne vsote dohodkov, izdatkov in kredita. To predstavlja nedvoren važen element v stimulaciji, da se proračunske in gospodarske naloge izvedejo.

Postopna razširitev pravic podjetij

Postopno se večajo tudi pravice podjetij. Po pisanju sovjetskega tiska, so že do sedaj povečane pravice v podjetjih omogočile odstranitev absurdnosti, ki so prej izhajale iz sistema, v katerem podjetje ni imelo pravih pravic nikakih gospodarskih funkcij. Hkrati s tem pa se večajo tudi pravice direktorijev. Oni imajo danes znatno večjo pristojnost glede načrtovanja proizvodnje in glede naložb. Sedaj oni določajo proizvodnjo in finančni načrt podjetja, teveda v okviru letnega načrta, ki ga določa višji organ.

Toda direktor mora v okviru tega sedaj izvršiti razne spremembe, kar prej ni mogel. Direktor podjetja mora sedaj tudi premešati tehnične strokovnjake in določiti število delovnih mest v tovarni.

Proces decentralizacije, ki se je začel v trgovini in se je razširil na industrijo, je zdaj tudi poljedelstvu, v odloku CK KP Sovjetske zveze od februarja t. l. se poudarja pomen krepitve notranje kolhozne demokracije in to predvsem s povečanjem pomena sestankov kolhoznikov in njihovih osamosvojitve v odnosu do države in do poljedelskih upravnih organov.

Spremembe v praksi načrtovanja v poljedelstvu

Morda so te spremembe najbolj pomembnejše. Sedaj se v državnem načrtu poljedelskega razvoja predvidevajo samo volumen nakupov poljedelskih proizvodov in živinorode, plačanje v naturi za delo STP, kontrahiranje, finaniranje kapitalnih del, materialno tehnično oskrbovanje in STP (strojno-traktorskih postaj) in sovhoviz in višina plačnega fonda. Z novim odlokom so prepustili kolhozom pravico, da sami odločajo o raznih vprašanjih, kakor na primer o dodeljevanju in veličini ohlinitve, o številu živin in individualni lastnini, o razdelitvi dohodka itd. Hkrati se priporoča, da kolhozi uvedejo razne spremembe in dopolnila, upoštevajoč seveda posebne pogoje, v katerih kolhoz živi. V tem odloku se tudi poudarja, da je treba pri teh spremembah paziti na to, da se kolhozom dodeljena

Konec aprila je preizdum prejel odlok, po katerem se ukinja preiskava in sodna kazen za nepooblaščen zapisovanje ali neopravičene odsotnosti z dela. Hkrati morajo sovjetski delavci odpovedati delo s 14-dnevnim rokom. To predstavlja vsakogar eno od najpomembnejših novosti v sovjetski delavski zakonodaji, delavci sicer s tem izgubijo koristi neprekinjene delovne uradnosti, komu so zmanjšali plače tudi do 50 odstotkov.

Teoretska stališča o organizacijsko gospodarski politiki SZ so znana. Vodenje gospodarstva v SZ se je skozi leta razvijalo po sistemu strogega centralističnega načrtovanja vodstva preko vrste zveznih gospodarskih ministrstev in ministrstev za načrtovanje, ki so s pomočjo glavnih uprav za posamezne sektorje gospodarstva neposredno vodila podjetja. Ta pretirana centralizacija vseh gospodarskih funkcij v rokah osrednjega državnega aparata se je v sami sovjetski praksi pokazala za nevdržno. Zato se iščejo sedaj bolj sprejemljive in

(Nadaljevanje na 4. strani)

